

HER ŞEY ALLAH'IN HÜKMÜNDEDİR

Eûzübillâhimineŝŝeytânirracîm

Bismilâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne Muhammedini'l-Mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l cezâ. Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân. Fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve ŝerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu teâla hazrelerinin selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Rabbimiz teâla ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eyleyip dünya ve ahirete müteallık dileklerinizi, taleplerinizi ihsan eylesin.

Peygamber Efendimiz Muhammedi Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek hadislerinden, bize olan öğütlerinden, emirlerinden, tavsiyelerinden bir demet okuyup tefeyyüz ve taallüm etmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu hadîs-i şerîflerin

okunmasına ve izahına başlamadan önce Efendimiz'e sevgimizin, bağlılığımızın, saygımızın bir nişânesi olsun, ruh-i pâkını hediye olsun diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının ve ahbabının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullâh-i mukarrabînin ruhlarına ve bil-hassa ümmet-i Muhammed'in mürşitleri olan ulema, sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyemizin ruhlarına hediye olsun diye; okuduğumuz hadisleri nakil ve rivayet eden hadis âlimlerinin, kitabı telif eyleyen zâtın, üstadlarımızın, hocalarımızın ruhlarına hediye olsun diye; içinde yaşadığımız beldeleri Allah Allah diye çarpışarak, mallarıyla canlarıyla cihad ederek fethetmiş olan ecdâdımızın, fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, cümle hayrât-ü hasenât sahiplerinin; şu içinde toplandığımız caminin yapılmasına, yaşamasına sebep olanların ruhlarına ve geçmişlerine hediye olsun; biz yaşayan müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, Kur'an-ı Kerîm'in yolunda yürüyelim, Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihya eyleyip şehit sevapları kazanalım ve huzur-u Rabbi'l izzete sevdiği, razı oluğu kullar

olarak varalım diye bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım. Buyurun.

Bismilâhirrahmânirrahîm

el-Beyhakî *rahmetullahi aleyh*'in İbn Abbas *radiyallahu anhumâ*'dan rivâyet etmiş olduğu, birinci hadîs-i şerîfte Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem* hazretleri şöyle buyurmuş oluyorlar:

“Şu üç haslet kimde bulunursa, Allahu Teâlâ hazretleri onu yakınına alıp, hıfz-ı himayesine dahil eder, üzerine rahmetini saçar.” *Ve edhalehû cennetehû.* “Cennetine dahil eder.”

Yani bu üç şey fevkalade büyük güzel mükafâtlara ermeye sebep oluyor. Allah onu yakınına alıyor, yakın kullarından ediyor. Üzerine rahmetini geriyor ve cennetine dahil ediyor.

Bu üç haslet hangi şahıslarda olan hasletler imiş; *men izâ u'tiye şekere.* “Birisi o kimse ki kendisine bir şey verildiği zaman şükreder.” *Ve izâ kadere gafere.* “Gücü yettiği zaman, intikam alması imkan dairesinde iken bile affeder.” *Ve izâ gadıbe fetere.* “Kızdığı, sinirlendiği zaman kızgınlığını söndürür, kendisine hakim olur, sessiz sakin durabilir.”

Bunları biraz açıklamamız uygun olur. Hatırda daha iyi kalmasına vesile olsun diye birkaç cümleyle takviye edelim.

a. Her Şey Allah'tandır

Kendisine bir şey verildiği zaman insanın şükretmesi lazım. *Men izâ u'tiye şekere*. Böyle olursa Allah'ın yakın kulu oluyor, rahmetine eriyor, cennetine giriyor. Sana her ne verilmiş ise veren hakikatte Allahu Teâlâ hazretleridir. Akıl, sıhhat, İslâm, güç, kuvvet, güzellik, zeka, hasseler, duyu organları, kabiliyetler, melekeler... hepsi Allah'tan. Yediğin nimetler, içtiğin sular, havalar, şu güzel diyarlar, beldeler, memleketler hepsi Allah'ın ikramıdır.

Hatta bir başkası gelse sana bir şey verse bile aslında Allah verdiriyor. Allah istemese verdirmez, ona onu ilham etmese o getirip sana vermez. Onun için her şey Allah'tan. Allahu Teâlâ hazretleri birisine rüyada gösterir “Git falanca kimseye bir kese altın ver.” Bunun misallerini hep duyuyoruz, o da getirir altını sana verir. Keseyi sana birisi getirdi verdi ama verdiren Allah. Birisi gelir sana, “Seni seviyorum, sana şu malı ucuz verece-

ğim.” diye sunar. Allah’tan. “Bizim eve buyur bu akşam bir sohbet edelim.” der. Allah ona onu düşündürüyor, nasip ediyor. Demek ki aslında veren de vermeyen de, *mu’tî de mâni’* de hakikatte -insan ibret gözüyle dikkatle bakarsa - Allah’tır. Onun için şükürün aslı esası tamamı Allahu Teâlâ hazretlerine aittir.

Lehü'l-hamdü küllühû ve lehü's-şükrü küllühû. “Şükür de hamd de hepsi Allah’a layıktır, Allah’ındır, Allah’a gider.” Ama Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin bize öğrettiği peygamberlik adabından, o hadîs-i şerîflerin ahlâkından, bereketinden, bize verilen terbiyeden anlıyoruz ki kula da teşekkür etmemiz lazım. Birisi getirip bir şey verdiği zaman ona da “Allah razı olsun, sağ olasın, teşekkür ederim, var ol, elin dert görmesin, Allah vücuduna afiyet versin.” gibi ecdadımızdan kulağımıza yerleşmiş olan o anda bizim aklımıza gelen hayır dualarla dua etmemiz lazım.

Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki: “Sizden biriniz birisi size bir hediye getirirse o hediyeye mukabele etsin. Edemezse -yani parası, pulu, imkanı yoksa- o zaman yeter artık kanaati

gelineye kadar ona dua etsin.” Bu kadar dua kâfi artık kanaati gelinceye kadar tatlı dil ile ağırlasın. “Hakikaten Allah razı olsun çok ihtiyacım vardı, Hızır gibi imdadıma yetiştin sağ olasın, Allah sana daha çok versin.” gibi sözlerle.

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ

*Men lem yeşküri'n-nâse lem yeşkürillahe.*¹

“İnsanlara şükretmesini bilmeyen Allah’a şükretmeyi hiç bilmez.” İnsanlara şükretmeyen Allah’a da şükretmemiş olur, bu noktaya dikkat edelim. Hatta büyüklerimizin menkıbelerinden duyduk ki birisi gelmiş, “Ben sadece Allah’a şükrederim, veren aslında Allah’tır. Sadece Allah’a şükrederim.” deyince, “Defol kalk git!” demiş. Yani o yanlış düşünüyor diye oradan kovmuş diye eski meşayihimizden menkıbe olarak duyuyoruz.

İnsanlara şükredeceğiz. Küçük de olsa, kalemini bile verse; “İmza mı atacaksın? Buyur.” -Hemen çıkartıyor kalem veriyor- “Te-

¹ Tirmizî, “Birr”, 35, r. 1955; Ahmed b. Hanbel, III, 32, r. 11280; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 365, r. 1122; Taberânî, *el-Mu'cemül-kebîr*, II, 356, r. 2501.

şekkür ederim, sağ olasın, Allah razı olsun.” Kapının önüne geldiniz, önce siz buyurun; veyahut elinizde bir yük var taşıyayım mı; veyahut kapıyı açıveriyor; veyahut herhangi bir yardım... İşte bunların hepsi teşekkür şayan şeylerdir. Teşekkür insanlar arasında sevgiyi arttırır, yakınlaşmayı arttırır. Yapılan iyiliğin nihayet laf olarak karşılığıdır, tam yeterli bir şey değildir ama ne yapalım işte bu da az çok bir şey olmuş oluyor.

O bakımdan Allah’a şükredeceğiz, verdiği nimetleri düşüneceğiz, bir de Allah bize o nimetleri kimin vasıtasıyla verdiyse ona da müteşekkir olacağız. Mesela annemiz babamız bizim sebeb-i hayatımızdır, onlara sonsuz şükran duygusuyla dolu olacağız. Küçükken annemiz bize baktı, babamız dışarıda kazandı, terbiyemize dikkat eyledi, müslüman mütedeyyin insanlar olarak yetiştirdi gibilerden düşüncelerle...

Hocalarımıza sonsuz minnet ve şükran hissi duyacağız; cahil idik bize bilgileri öğretti, yetiştirdi, kendilerinden feyiz aldık, ilim irfan öğrendik, edep âdab öğrendik diye hocaya karşı sonsuz sevgi ve saygı. Şu derslerimize başlarken âcizane benim aklıma geldiği

kadarıyla kimlerin üzerimizde hakkı varsa onları da sıralamaya çalışıyorum; şu beldeleri mübarekler çarpışmışlar, cihat etmişler, kazanmışlar, fethetmişler, bize emanet etmişler. Yani olmasaydı biz kim bilir hangi diyarda olacaktık, gazetelerde demin baktım aç aç ülkeler, insanlar, kıtlık diyarları, bir sürü dünya üzerinde ızdırap çeken insan var.

Afrika'da bir yerde bööyle kuyruğa girmiş kadınlar, Asya'da da var, Afrika'da da var kıtlık olmuş kuyruğa girmişler, böyle kedinin ciğere baktığı gibi bakıyor. İnsan resme bakınca yüreği parçalanıyor. Zavallılar orada kendilerine biraz bir kepçe yemek, aş verilecek onu yiyecekler diye... Biz burada ekmekleri küflendiririz, çeşit çeşit nimetler çürür, çarşıda pazarda insan pazar kalktıktan sonra dolaşsa şöyle kaç kişinin doyacağı yiyecek bulur oralarda. Hiç olmasa otları toplasa otların da yenilen tatlı lezzetlileri var yine geçinir.

Elhamdülillah, çok şükür bize bu belde-leri fethettiren Allah'a çok şükür. Bu belde-leri fetheden ecdadımıza şükran duygularını duyuyoruz, mekanları cennet olsun, nur içinde yatsınlar, Allah hepsinden razı olsun. Şu

camide oturduk ibadet ediyoruz, bunu yaptırmanın bir teşekkürü hakkı yok mu yani? Allah razı olsun, nur içinde yatsın, kim yaptırdıysa sonradan kim yenilediyse, kim badana ettirdiyse, kim mihrabını, minberini yaptırdıysa, kim halı döşediysen, kim getirip bir tesbih bıraktıysa, kim kapıdan çıkarken şu caminin hayrına diye 50-100 lira, 1000 lira neyse bir para koyduysa Allah razı olsun.

Şu hadisleri okuyoruz peki ben bu hadisleri Peygamber Efendim'den duymadım ki *sallallahu aleyhi ve sellem*'den. Bunu eski insanlar topladılar, kitaplara yazdılar, biz de bu kitapları kolaylıkla okuyoruz. Allah razı olsun o râvîlerden, o hadisleri toplayan mübareklerden. Birisi ölmüş de arkadaşı rüyada görüyor, "Allah sana ne muamele etti ya filanca ey arkadaşım?" diye soruyor o da rüyada cevap veriyor diyor ki;

"Allah beni affı mağfiretine mazhar eyledi."

"Ne ile? Ne sebeple?"

"Hadis toplamak için diyar diyar dolaşmam bereketiyle." diyor.

Bu hadisler kolay toplanmadı. Bir kitabın içinde 2000 tane hadis ama sen bu 2000 hadi-

sin nasıl toplandığını bir bilsen! Böyle inci toplar gibi tane tane. Adamlar duyuyorlarmış Mısır'da bir sağlam mübarek zat var, sahabe-den duyduğu bir hadisi rivayet ediyormuş, hemen Mısır'a gidiyorlarmış, ondan hadisi alıyorlarmış, altına imzayı attırıyorlarmış, tamam hadisi ondan aldı. Ondan sonra Horasan'da bir mübarek zat varmış o da filanca sahabeden üç tane hadis duymuş onu rivayet ediyormuş hadi Horasan'a gidiyorlarmış, Horasan'dan hadis dinliyorlarmış yazıyorlarmış.

Bu hadisler böyle toplandı. Bu mübareklerin yani bir hadîs-i şerîf bize gelinceye kadar kaç şahsın hafızasından, dilinden buraya kadar geldi, Allah razı olsun. Dinimizi unutturmamışlar, kaybettirtmemişler, kitaplara yazmışlar, Peygamber Efendimiz'in sözleri bize kadar gelmiş elhamdülillah. Hem de hepsini gayet güzel tespit etmişler.

“Bunu kimden duydun?”

“Hasan efendiden duydum.”

“O kimden duymuş?”

“Veli efendiden duymuş”

“O kimden duymuş?”

“Ali efendiden duymuş.”

O adamların hayatlarını yazmışlar. O adamların sıhhatlerini yazmışlar, o adam 60 yaşına kadar iyiydi de 60 yaşından sonra hafızası biraz zayıfladı, hadisleri karıştırmaya başladı. Hemen o hadisin râvîsi biraz şöyledir diye kaydetmişler. Hadis başka yerden takviye edilmek şartıyla o notu oraya koymuşlar. Belki karıştırmıştır bir hadisin bir cümlesini, öteki hadisin öbür cümlesiyle karıştırırsa bile *tedlis* oluyor, olmuyor yani. Yanlış oluyor, onu hemen yazmışlar.

Filanca adam falanca yerde ben duydum diye hadisi uyduruyormuş. Yalan, o adam *kâziptir*, güvenilir insan değildir, sakın ondan hadis almayın diye yazmışlar. Eğriyi, doğruyu, sağlamı, çürüğü... Çok emek sarf etmişler, çok gayret sarf etmişler. Biz de şimdi kolaycılık okuyoruz, okuyup geçiyoruz. 10 tane okuyoruz 20 tane okuyoruz bir seferinde.

İmâm-ı Malik aynı zamanda mezhep imamı ve aynı zamanda hadis alimi, kapısına birisi geldiği zaman sorarmış:

“Hoş geldin, fıkıh meselesi mi soracaksın yoksa başka bir işin mi var?”

“Fıkıh meselesi soracağım.” deyince buyur sor dermiş, o da cevabını verirmiş. Alim, mezhep imamı İmâm-ı Mâlik.

“Efendim siz hadis rivayet ediyormuşsunuz, sizden hadis yazmaya, hadis rivayeti almaya geldik.” deyince buyurun içeri dermiş, salona alırmış. Salon dediğimiz artık yani böyle direkli süslü ziynetli yer değil de geniş misafirhanesine, odasına alırmış. Ondan sonra orada tütsü yaktırmış -güzel koku- buhurdan yaktırmış ki içerisi güzel koksun. Ondan sonra gidermiş gusül abdestini alırmış. Zaten abdestsiz gezmez mübarekler ama gidermiş gusül abdesti alırmış, ondan sonra en güzel elbiselerini giyermiş, en temiz yeni sarığını sararmış, kokulanırmış, misvaklanırmış. Peygamber Efendimiz’in sevdiği şeylerin hepsini yapıyor. Ondan sonra gelirmiş oraya bir rahle koyarmış ki sırf hadis rivayeti esnasında koyduğu rahle, başka işte kullanmazmış. Onu oraya koyarmış, gayet ciddi, hürmetkar bir şekilde diz çöküp otururmuş. Ondan sonra “Ben filancadan işittim, o filancadan işitmiş, o filancadan işitmiş ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri şöyle buyurdu.” diyerek tane tane güzelce anlatır-

mış, ötekiler yazarmış, kontrolleri olurmuş. Bunların kelimeleri, hareketleri bile önemli. Her şeyleri gayet dikkatli bir şekilde tespit edilmiş.

Allah hepsinden razı olsun. Hepsinin hakkı var üzerimizde.

Dinimizi onlar sayesinde unutmamışız, bin 400 sene geçmiş, sapasağlam sahâbe-i kirâm nasıl yaşamışsa onu yaşamak mümkün. Yani eğer gönlümüz Allah'ın yolunda yürüme-ye rağbette ise, Allah'ın rızasına rağbet eden insanlar isek malzeme var, yeter ki insanlar yaşasın, İslâm'a göre hareketlerini tanzim edebilsinler.

Üzerimizde hakkı olan herkese çok teşekkür ederiz. Bütün o hakların da onlar vasıtasıyla bize verilmesini sağlayan, bizi yaratan, yaşatan ve şu kainattaki her hadiseye olduran yaptıran Allah'a da şükür olsun, hamd olsun, sena olsun. Her türlü hürmet ifadesi, izzet ifadesi ne ise onlarla rabbimize hamd u senâlar eyleriz. Yine de hamd u senâsını layıkıyla yapamadığımızın idraki içinde boynumuzu büker, rahmetini dileriz.

b. Güçlü Olduğunda Affedici Ol

Ve izâ kadere gafere. “Kudreti yettiği zaman affeder.”

Bir insan bir düşmanı var, o düşmanını haklayabilecek, o da ona bir kötülük yapmış, cezayı hak etmiş zaten, bunun da elinde fırsat var, tepeleyebilir. Ama affederse, “Affetmek büyüklüktür.” diyoruz ya, Allahu Teâlâ hazretleri affedeni seviyor işte. Yakın kulları arasına alıyor, rahmetini üzerine getiriyor ve cennetine dahil ediyor. Affetmek önemli bir şey. Onun için eğer size hayatınızda haksızlık etmiş kimseler varsa düşünün; komşum, kardeşim haksızlık etmişti, filanca haksızlık etmişti... Tamam, elinde bir fırsat var affet, affet de affetmenin sevabını kazan. Çünkü affedenlere Allahu Teâlâ hazretleri cennette hususî köşkler bahşedecek. İnşallah onlara sahip ve nâil olursun.

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ

*Ve'l-âfîne 'ani'n-nâs.*² “İnsanları affetmek takvanın rükunlerinden birisi olmuş oluyor.”

² 3/Âl-i İmrân, 134.

Allahu Teâlâ hazretleri hepimizi geniş gönüllü sakin insanlar eylesin. Öyle intikam peşinde koşmakla bir şey hasıl olmuyor, sadece kötülükten kötülük hasıl oluyor.

Bir arkadaşın birisine ötekisi gelmiş bir yumruk patlatmış, sinirlilik etmiş adam. Bir yumruk patlatmış burnunun kemiğini kırmış. Ondan sonra pişman olmuş gelmiş oturayım sandalyeye o da gerilsin benim burnuma bir yumruk vursun, o da benim burnumun kemiğini kırsın. Ben dedim ki:

“Öyle şey olur mu? O zaman elimizde iki burun kemiği kırık insan olacak.”

Yani kâr etmeyeceğiz ki! O ona vurmuş o da ona vursun, kısasa kısas. O da ona vurduğu zaman iki insan zarara uğramış olacak.

Affederse, o zaman ne olacak?

Bu affedildiği için burnunun kemiğinin kırılmasından kurtulmuş olacak ötekisi de affettiği için büyük nimete, sevaba mazhar olacak.

Affetmenin sevabı çok. Allah bizi böyle affedici eylesin. Hanımımıza, çocuğumuza, komşumuza, ortağımıza, kardeşimize karşı, daha başka kimselere karşı affedici olmayı

fırsat elinize geçti mi kaçırmayın o sevabı elde edin.

Ve izâ gadıbe fetere. “Kızdığı zaman da sakinleşir, kendisini sakin tutabilir.”

Ekseriya insanlar kendilerini kontrol edemedikleri için gürültü, patırtı, kavga ediyorlar, çekişiyorlar. Affederse, gazabına hakim olursa bir şey olmuyor. O bakımdan insanın kendisine hakim olmayı mutlaka -hele bir müslüman- elde etmeli.

Demek ki bu birinci hadîs-i şerîften hatırımızda kalacak olan; verildiği zaman şükreden kimse, kudreti yettiği zaman affeden kimse, kızdığı zaman sakin durabilen kimseyi Allah yakınları arasına alır, yakınına çeker, rahmetini üzerine gerer, cennetine dahil eder. Bu huyları benimsemeye çalışalım.

Diğer hadîs-i şerîfe geçiyorum.

جَالِسُوا الْكُبْرَاءَ، وَسَائِلُوا الْعُلَمَاءَ، وَخَالِطُوا
الْحُكَمَاءَ.

*Câlisu'l-küberâe ve sâilu'l-ulemâe ve hâlitu'l-hukemâe.*³

³ İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V , 234, r. 25589; VII, 144, r. 34835; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XXII, 125, 133, r. 324,

Taberânî rivâyet etmiş. Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuşlar ki:

Câlisu'l-küberâe. "Büyüklerle meclis kurun." *Ve sâilu'l-ulemâe*. "Alimlere meselelerinizi sorun." *Ve hâlitu'l-hukemâe*. "Hakîm, hikmet sahibi kimselerle oturup kalkın, dostluk, ahbaplık eyleyin."

Câlisû, "meclis kurun" demek. *Mücâlese*, "karşılıklı oturmak."

Şimdi biz *mücâlese* etmişiz, yani siz oturmuşsunuz ben oturmuşum bir kitap açmışız sayfalarından hadîs-i şerîfleri karşılıklı söylüyoruz, dinliyoruz. Bu *mücâlese*. Peygamber Efendimiz *câlisu'l-küberâe* buyurmuş; "Kebîr insanlarla, büyük insanlarla oturunuz."

Bu büyüklük iki manada olabilir; bir yaşlı kimseler. Çünkü yaşlı kimselerin hayat tecrübesi fazladır. Yaşlı kimseler kendi duygularından sıyrılmışlardır, hayatı anlamışlardır, gençlik rüzgarları, kavak yelleri esmiş geçmiş gitmiştir. Hayatı daha ciddi bir tarzda, doğru düzgün görme imkanına sahip olmuşlardır. Eğer gençler onlara giderlerse, ellerini öper-

354; *Deylemî, el-Firdevs*, II, 107, r. 2561; *Heysemî, Mecme'u'z-zevâid*, I, 125, r. 519.

lerse, yanlarında bulunurlarsa, sözlerini dinlerlerse hatıralarından, tecrübelerinden istifade ederler. Bu bakımdan İslâm dini büyüklere saygı sevgi duymayı, yakın olmayı emrediyor. Başka hadîs-i şerîflerde de bu manaya olabilir.

Bu hadîs-i şerîfteki tavsiye “Büyük yaşlı kimselerle oturunuz, onların meclislerine gidiniz.” demek olur. Yaşlı kimselerin meclislerine gitmek, tamam, Veyahut da büyükten maksat mânevî büyüklük olur, yani eşraftan, soylu, hatırlı kimselerle oturun.

Tabi bu asaletli eşraftan kimselerle oturunca insan ne öğrenir?

Asalet öğrenir.

Soysuz, sopsuz, huysuz, edepsiz, aşağı tabakadan insanlarla oturunca ne olur?

Edepsizlik öğrenir, külhanbeylik öğrenir.

Buna da dikkat etmemiz lazım, bu da güzel yani mâna eğer buysa bu da önemli. Peygamber Efendimiz başka bir hadîs-i şerîfnde buyuruyor ki; “İnsanlar madenler gibidir.”, yani demir cevheri, bakır, platin, altın, gümüş, diyoruz ya insanlar da öyledir; soylusuy-

la, asiliyle beraber olduğu zaman insan değer kazanır.

O bakımdan konuşacağınız, oturacağınız, kalkacağınız, gideceğiniz, geleceğiniz insanlara dikkat edin. Daima kaliteli insanlarla konuşun, kalitesiz insanlarla konuşmayın, cahillerden yüz çevirin demek olabilir bu. Bu da güzel. Yani yaşlılarla da oturun; hatırlı, itibarlı, iyi terbiye görmüş soylu kimselerle de oturun. İki mâna da bize uygundur, ikisini de yapmaya gayret edelim. Seçelim dostlarımızı.

Biz âcizâne evlenip Ankara'ya gittiğimiz zaman kendi kendimize dedik ki mahalleden herkesle ahbaplık etmeyelim; ölçelim, dikkat edelim, huyunu beğendiğimiz kimselerle ahbaplık edelim dedik. Çok da iyi yapmışız ben hatta bizim hanıma dedim ki öyle gelmek isteyenler olursa bizim efendi biraz titizdir de, kabahati bana yükle; böyle herkes paldır küldür evimize gelmesin. Bir tanıyalım bakalım mahalleyi dedik. Daha yeni hayata şey yapıyoruz [başlıyoruz]. Sonradan çok iyi yaptığımızı anladık. Tane tane iyi insanları seçerek şey yapmaktan [ahbaplık yapmanın] faydalı olduğunu mahallede olan daha sonraki

aylarda, yıllarda karşılaştığımız, gördüğümüz ibretli hadiselerden anladık ki iyi ki seçmeyi yapmışız.

O bakımdan soylu, eşraftan, itibarlı kaliteli kimselerle oturun, yaşlı kimselerle oturun, onların meclislerine devam edin, insan her bakımdan istifade eder demek olur.

İkincisi, *Ve sâilu'l-ulemâe*. "Alimlere meseleler sorun."

Cahil kalmamak için insanın bilmediği şeyi sorması lazım. Birçok şey soruyla halledilir. İyi bir ilim iyi bir soruyla elde edilir. Sormasını bilmek de hünerdir, herkes soruyu güzel soramaz. Kimisi çok saçma bir şey sorar güldürür. İyi soruyu, soranın meseleyi anlayıp anlamadığını sorusunun kalitesinden sezersiniz. Bazen hoca, profesör derste birisi parmak kaldırır, bir soru sorar, "Otur aşağı, sus!" der. Hay Allah yani ne saçma bir şey. Ama bazen de aferin çok yerinde bir soru sordun, çocuklar dikkat edin bak bu soru çok önemlidir, iyi bir noktayı yakalamış arkadaşınız, maşallah filan diye hoca onun cevabını verir.

Demek ki soru önemli, soruya teşvik ediyor Peygamber Efendimiz. Soruyu alimlere

sorun diyor. Demek ki gidip de olmadık yere sormayacaksınız.

Şimdi zamanımızın hastalıklarından birisi de nedir?

Müslüman bir meseleyi niyetine koyuyor şunu yapacak, yapacak olduğu işi alime sormuyor. Kendisine istediği fetvayı verecek şahsı arayıp bulup ona soruyor.

Yani doğrudan doğruya git bu beldenin en bilgili, en takva sahibi, en derin görüşlü din alimi kimdir?

Falanca.

Ona sor, ne derse yap.

Hayır, ona sorarsam bu işi bana yaptırmaz.

Gidiyor o zaman falanca yerdeki filanca bozuk kimseye soruyor o da ona tamam diyor.

Gazetelerde, mecmualarda bilmem falanca abla filanca abla. Gidiyor meselesini ona soruyor. Ya o kendisi ne ki sana ne anlatacak? Verdiği cevaptan ne hayır olacak? Gönül meselesini soruyor bilmem ne meselesini soruyor, bilmem ne abla şöyle şöyle başımda bir dert var ne dersin?

Alime sor! Öyle olmadık insana sorarsan,
İzâ kâne'l-gurâbu delile kavmin

Le-ye'tîhi ile'l-ardı'l-ciyâfi.

dediği gibi şairin, “Kargaya sorarsan nereye gideyim diye; gel peşimden dediği zaman seni mezbeleliğe, çöplüğe, leşin başına götürür.”

O bakımdan alime sorun sözünde yine iki taraf var, yani soru sormadan durmayın, soru sorun, cahilliğiniz izale edin, öğrenin manası var; bir de alim olmayan kimseye sormayın manası var.

Bizim fakülteden birisine mahallesinden adamın birisi sormuş;

“Filanca bozuk mezhepli birisi var, onda benim hakkım var, mezhebi bozuk olduğuna göre acaba ondan hakkımı istemesem mi?”

Doğru, isteme demiş.

Bana geldi söyledi, “Delili neymiş? Mezhebi ne olursa olsun insanın hakkı hak oldu mu herkesten istenir.” dedim.

c. Soruyu Ehline Sormak

Sorduğu kimse bilgili bir kimse değil, yanlış yanlıştır bir cevap vermiş oluyor. Çünkü kendi konusu değil.

Eski başbakanlardan [Bülend] Ulusu bizim fakülteden bir bayana sormuş,

“Başörtüsüne ne dersiniz?

O pedagoji kürsüsünde yani doğru düzgün bir Arapça, dinî görgüsü, fıkıh bilgisi, hadis tefsir bilgisi yok. Gitmiş ona sormuş.

“Sen niye örtmüyorsun, baş örtüsü hakkında ne dersin? O da,

“Efendim ben başörtüsünü pek önemli görmüyorum, mühim olan kalp temizliğidir.” demiş

Evet biz de biliyoruz mühim olan kalp temizliğidir ama Allahu Teâlâ hazretleri “Başınızı örtün.”⁴ diyor. Kalp temizliğinin mühim olduğunda hemfikiriz tamam, elden gel, doğru, orası doğru ama kalp temizliği önemli olunca başı örtmek önemsizleşmiyor ki! O ayrı mesele o ayrı mesele. Ehil olmayan bir kimseye sormuş. Gel diyanetten filanca müftüye sor veya fakülteden fıkıh kürsüsündeki hocaya sor. Zaten bu kızcağız başını örtmemiş, zaten başı açık, sen ona sorunca elbette örtmeye lüzum yok diyecek.

Mini etekle resim çektirmişti dünya gazetesinde, niye böyle etek giyiyorsun? Siz başka

⁴ Bk, 24/Nûr, 31; 33/Ahzâb, 32-33, 59.

hanımlar gibi değilsiniz, mini etek giymişsiniz?

“Ben takva örtüsüyle örtünüyorum.” diyor.

Hani nerde takva örtüsü?

Dizin görünüyor, takvası mı kaldı bu işin?

Ehil olmayan kimseye sordu mu cevap yanlıştır, doğru düzgün yere sormak lazım. Alime olan kimseye sormak lazım. Sonra alimin bir edebi vardır, alim de bilmediği şeyi bilmiyorum diyecek. İlmin önemli şartlarından biridir.

Geçen gün bir yerde okudum. “Bilmediğine bilmiyorum demek hakikî alimlik alame-tidir.” diyor. Bu meseleye rastlamadım kitaplarda bir araştırayım, tetkik edeyim, size bildiririm filan derse iyi. Hemen her şeye olduğu yerden pattadak cevap vermeye kalkıyorsa, hele bilmiyorsa o zaman çok hatalar olur. Bilmediğini de söyleyecek.

Sorgu sual meselesinde bir başka nokta var.

لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ

*Lâ tes'elû 'an eşyâe in tüde leküm tesü'küm.*⁵ Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e ileri geri, ulu orta çok soru sormayı Peygamber Efendimiz istemezdi. Allahu Teâlâ hazretleri de yasaklamış.

Neden?

Peygamber Efendimiz, "Ey müslümanlar! Hac size farz oldu." buyurdu. Tamam hac farz oldu bildik. Bir tanesi kaldırdı başını dedi ki: "Yâ Resûlallah her sene mi farz oldu? Her sene mi hac edeceğiz?" Efendimiz sükut etti. Bir daha sordu, bir daha sordu, Efendimiz sükut etti. Ondan sonra, "Eğer 'evet' deseydim her sene gelmeniz gerekirdi." dedi. Her sene hacca kaç müslüman gidebilir? Mekkedekiler gidebilir, Medinedekiler de gidebilir ama buyur bakalım Türkiye'den her sene hacca gidebilir misin? Türkistan'dan gidebilir misiniz? Endonezya'dan gidebilir misin? Gidemezsin.

Bak fazla soru fazla kurcalattırdın mı işin terse gidecekti onun için lüzumsuz şeyi de fazla sormamak lazım. Bunun bir misali de

⁵ 5/Mâide, 101.

Bakara sûresinde yahudilere Musa *aleyhisse-lam* buyuruyor ki:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً

*Inne'l-lâhe ye'muruküm en tezbehû bakaratën.*⁶ "Allahu Teâlâ hazretleri size bir öküz, inek kesmenizi emrediyor." Onlar başladılar rengi ne olacak, boyu ne olacak, vasfı ne olacak, bilmem ne olacak? Her seferinde sordukça sordukça şartlar ağırlaştı ağırlaştı ağırlaştı öyle bir noktaya geldiler ki;

فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ

*Fe-zebehûhâ ve mâ kâdû yef'alûn.*⁷ "Kestiler ama nerdeyse kesemeyecek duruma sıkışmışlardı." Yani o hale gelmişlerdi.

Neden?

Çok soru sormalarından.

İlk başka "Allah size bir *bakara*, bir inek, bir öküz kesmenizi emrediyor." deyince gidip önlerine gelen bir ineği kesselerdi olacaktı. Sonra vasfı şöyle olacak, şu renkte olacak, bu renkte olacak deyince bulunmaz bir tip is-

⁶ 2/Bakara, 67.

⁷ 2/Bakara, 71.

tenmiş oluyor, yani gittikçe şartlar zorlaşmış oluyor. Onun için lüzumsuz soru da sormamak, akılların karışmaması, şartların ağırlaşmaması, yapılamayacak yüklerin altına girilmemesi bakımından önemlidir. Alimlere soru soracağız, tamam.

Üçüncüsü:

Ve hâlitu'l-hükemâe. "Hikmet sahibi insanlarla dostluk, ahbaplık edin; onlarla karışın, görüşün."

Hikmet sahibi olmak ne demek?

Bir yaptığı işi akla mantığa dine uygun, yerli yerinde, olması gerektiği şekilde yapmaya hikmet derler. Bu şekilde yapılan işe *hakîmâne* iş derler. Bu tarzda, bu sıfatta söylenmiş, olması gerektiği tarzda söze *hakîmâne* söz derler, böyle hareket eden kimseye *hakîm* insan derler. Herkesin ittifak edeceği, dinin, aklın, mantığın uygun gördüğü tarzda hareket edebilen kimse.

Bu deriiin bir bilgi ve sağlam bir akıl ister. İnsanın *hakîm* olabilmesi için aklının, mantığının bayağı ölçülü, dengeli olması lazım. Herkese o *hakîm* sıfatı gelmez.

Hakîmlerin en hakîmi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz idi, her şeyi

yerli yerindeydi. Söзlerinin hepsi hikmet idi çünkü her sözü dengeli idi. Onun için ölçü olarak biz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerini alacağız. Önümüze model, numûne, asıl güzel model olarak, asil model olarak Peygamber Efendimiz'i alacağız. Kendimizi mümkün mertebe Efendimiz'in ahlâkı ile ahlâklandırmaya, sünnet-i seniyyenin âdâbıyla edeplendirmeye çalışacağız, Efendimiz'in muhakeme tarzını kendi muhakememize model alacağız, aklımızı o tarzda çalıştıracacağız.

Ne kadar hoşuma gidiyor, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: “Kış mevsimi ne kadar güzel bir mevsimdir.” Bilmeyen bir insan hemen gözünün önüne bahar, çiçekler gelir; güller açmış, bülbüller ötüyor, tomurcuklanmış ağaçlar, meyvalar veyahut yaz gelir her çeşit meyvenin olduğu, suların şırıl şırıl aktığı, çimenlerin yemyeşil olduğu zaman.

Efendimiz niye kış mevsimini methetti? Zihni nasıl çalışmış bakalım. Diyor ki:

“Ne güzel mevsimdir kış mevsimi çünkü geceleri uzundur, kalkar ibadet eder sevap kazanır; gündüzleri kısadır, oruç tutar rahatlıkla sevap kazanır.”

Bak muhakeme tarzı nasıl?

Âhirete göre, âhiret sevabını kazanmaya yönelik.

Efendimiz bizim mantığımızla düşünmüyor. Yaz olsa da Bodrum'a, Marmaris'e deniz kenarına yazlığa veyahut filanca yerdeki yaylaya çıksam da işten güçten uzak keyif çatsam demiyor. Mantığı başka türlü. Zenginlik hususunda, dünya hususunda öyle, konfor hususunda öyle...

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına Hz. Ömer *radıyallahu anh* girdi, o yatıyordu, uyandı, kalktı şöyle eline ve yüzüne hasırın izleri kıpkırmızı oturmuş, izleri çıkmış. Peygamber Efendimiz'in o mübarek çehresinde, elinde, yüzünde o hasır izlerini görünce Hz. Ömer dayanamadı, ağladı. Dedi ki: "Kayserler, kısırlar nasıl nimetler içinde yaşıyorlar, kuş tüyü yastıklar, atlas döşekler içinde... Sen ki Allah'ın hak peygamberisin, sana onların hepsinden daha âlâsı yaraşırken şu hale bak yâ Resûlallah." diye o hale kalbi dayanamadı ağladı.

Peygamber Efendimiz diyor ki: "Yâ Ömer üzülme! Onlar bu dünya ehlidir, onlara verilecek olan nimetler bu dünyada verildi, bi-

zimkiler âhirete tehir edildi." Efendimiz hasırda yatmaktan üzülüyor. Efendimiz parasının az olmasından üzülüyor. Efendimizin parası çok, az değildi, oluk gibi gelirdi de gene oluk gibi giderdi.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine Cebrail *aleyhisselam* gelmiş demiş ki:

"Ya Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* Allahu Teâlâ hazretleri beni sana gönderdi, sana Mekke'nin dağlarını, ovalarını altın yapmayı teklif ediyor, kabul eder misin?" Dedi ki:

"İstemem yâ Rabbî istemem, bir gün tok olayım nimetlerini yiyeyim şükredeyim, bir gün aç olayım oruç tutayım, sabredeyim, bunu tercih ederim."

"Yâ Rabbî! Hz. Muhammed'in ailesinin rızkını günlük eyle." dedi. "Bol bol gelsin" demedi ve bol geldiği zaman da hiç yarına bırakmadı, dağıttı.

Bak onun mantığı nasıl bizim mantığımız nasıl?

Biz para çok olsun isteriz, hem de "Niye çok istiyorsun?" deyince "Çok olsun ki çok hayır yapalım." diye düşünürüz.

Biz isteriz ki evimiz bolluk, bereket olsun; Efendimiz'in mantığı başka türlü.

Biz isteriz ki elimize biraz bir şey geldiği zaman birazını saklayalım, depo edelim; Efendimiz hemen akşama bırakmadan dağıtırmış.

İşte asıl öğrenmemiz gereken şeyler bunlar. Kendimizi şöyle o devre bir götüreceğiz, Efendimiz'in nasıl düşündüğünü göreceğiz, ona göre uydurmaya çalışacağız. Hadislerini okuyacağız, kendimizi ona göre uyduracağız.

Tabi herkes böyle *harîs* iken bize de onlar bulaşıyor. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinde de geçmiş ki; “Âhir zamanda ümmetime biraz para da biraz mal da lazım olacak diye kimseye muhtaç olmamak için.” Eskiden her taraf hâlî idi diyorum ben kendim izah tarzı olarak. Mesela insan kendisi çalışkan bir kimse ise giderdi ormandan odun keserdi, onları birbirlerine raptederdi, bir kulübe yapabiliirdi. Kimse çık benim arazimden demezdi, dağlar taşlar her taraf serbestti, arazi genişti.

Şimdi hiç böyle sahipsiz bir yer bulamazsın. Nereye gitsen, bir kulübe yapmaya çalışsan başına dikilir. Hatta kendi arsan olsa dev-

let gelir vergi ister. Ver bakalım tarlanın, bahçenin vergisini. Onun için para lazım olacağını o zamandan bildirmiş işte bizim bu durumumuza göre demek ki diye biraz öyle düşünüyorum.

Ama yine de utanıyorum ki Peygamber Efendimiz'in o hakîmâne hayatıyla bizim hayatımız arasında çok fark vardır. Onun düşünce tarzıyla bizim düşünce tarzımız arasında; bize materyalizm bulaşmış çok maddecilik bulaşmıştır. Biz paraları Allah yoluna onun sarfettiği gibi sarf edemiyoruz da nice kusurlar işliyoruz.

Allah bizi cömert kullarından eylesin, dini için bedenimizle, malımızla, canımızla çalışmayı cümlemize nasip eylesin.

Hikmet denilen şey; her şeyi yerli yerinde, olması gerektiği tarzda yapmak çok kıymetli bir sıfat.

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا

*Ve men yü'te'l-hikmete fe-kad ütiye hayran kesîran.*⁸ “Kime hikmet verilmişse,

⁸ 2/Bakara, 269.

hakîmâne hareket etme sıfatı bahşedilmişse çok şey verilmiş demektir.”

O bakımdan Allah cümlemize hakîmâne hareket etme vasfını, hikmet sıfatını nasip eylesin.

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ أَكْثَرُوا مِنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

*Ceddidû îmâneküm eksirû min kavli lâ ilâhe illallâh.*⁹

Üçüncü hadise geçtik, Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh* rivâyet etmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

d. İmanı Tazelemek

Ceddidû îmâneküm. “İmanınızı yenileyin, tecdit edin, tazeleyin.” *Eksirû min kavli lâ ilâhe illallâh.* “*Lâ ilâhe illallâh* sözünü çok söyleyin.”

İlk önce “İmanınızı tazeleyiniz.” dedikten sonra *lâ ilâhe illallâh* sözünü söylemeyi çok yapın demesi imanın nasıl tazeleneyeceğini

⁹ Ahmed b. Hanbel, II, 359, r. 8710; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 284-5, r. 7652; Abd b. Humeyd, *Müsned*, II, 335-6, r. 1422; Bezzâr, *Müsned*, XVII, 52, r. 9569; Hâkim et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-usûl*, II, 204; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 107, r. 2564; Münâvî, *Feyzü'l-kadîr*, III, 345, r. 3581; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, II, 357; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 270, r. 13.

gösteriyor. Yani imanın tazelenmesi konusunda ne yapmamız gerektiğini aynı hadîs-i şerîfin içinde Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bildirmiş oluyor. Sık sık *lâ ilâhe illallâh* diyeceğiz böylece imanımızı tazeleyeceğiz.

Başka hadîs-i şerîflerden hep biliyoruz, âcizâne ben de çok kere de söyledim. Peygamber Efendimiz, “İnsanın üzerindeki elbisenin yıprandığı gibi imanı da eskir yıpranır.” diyor.

Bunu anlıyorum, sezinliyorum ki herhalde şöyle olsa gerek, insan bazen Müslümanlıktan, hayattan, yaptığı işlerden, namazından filan böyle bir ağız tadı gelmiyor. Bir tatsız zevksiz duruma düşüyor; pişman, bıkkın, küskün gibi tarifi zor böyle bir durum; bir şeyden zevk alamıyor. Bak yıpranma başlamış, öteki müslüman nasıl ateş gibi oradan oraya koşturtuyor, o hayrı yapıyor bu hayrı yapıyor; bu gevşek, bunda hiiiç can kalmamış, iteklesen kıpırdayacak bir durumu yok, dürtsen kalkacak hali yok, yani uyuşukluk gelmiş.

Ne yapması lazım?

Zıplaması lazım, işte *lâ ilâhe illallâh*'ı çok demesi lazım ki *lâ ilâhe illallâh* maddî mânevî hastalıkları tedavi ediyor. İnsan *lâ ilâhe illallâh* dediği zaman mânevî pek çok şeyler üzerinden gidiyor, dertler izale oluyor. Şeytanın çalışmaları yıkılıyor, nefsin gelişmeleri geriye gitmiş oluyor. O bakımdan *lâ ilâhe illallâh*'ı çok söylememiz bizim menfaatimizdir; dertlerimizin, üzüntülerimizin, tasalarımızın dağılması, geçmesi, gitmesi için şarttır.

Efendimiz'in muhtelif sahabesine, sahabeden muhtelif kimselere, "Günde yüz defa *lâ ilâhe illallâh* deyiver." tarzında çok tavsiyeleri vardır. O bakımdan biz de *lâ ilâhe illallâh* sözünü çok çok söyleyelim. *Estağfirullah* sözünü çok çok söyleyelim, Allah Allah Allah Allah sözünü çok çok söyleyelim. Hatta Süleyman Çelebi mübarek ârif zat, nur içinde yatsın, mekanı cennet olsun, Allah şefaathlerine erdirsin, ne güzel söylemiş:

*"Her nefeste Allah adın de müdâm;
Allah adıyla olur her iş tamam."*

"Her nefeste Allah de." diyor. Bu Osmanlılar, bu eski insanların sözlerinde hep ölçü vardır, boş söylemezler.

Bir insan her nefeste nasıl Allah diyecek?
"Her nefeste Allah de."

Allah Allah... Peki ben falanca adama nasıl derdimi anlatacağım, çarşıda alış verişi nasıl yapacağım, öğretmensem dersimi nasıl vereceğim, talebeysem dersimi müzakerede nasıl anlatacağım her nefeste?

Olmayacak şey söylemiş Süleyman Çelebi.

Hayır, Süleyman Çelebi öyle anlaşılıyor ki bu sözü söylediğine göre tarikatın inceliklerini, tarikatta geçilen merhaleleri de biliyor.

Tarikatta insan zikre başlar, zikirde ilerler, zikir kalbine yerleşir, kalbine yerleştiği zaman kalbi kendisinin kontrolünün, ihtiyarının dışında gecede gündüzde, uykuda uyanıklıkla Allah demeye devam eder onu alıştırdığı zaman. Hatta kişi öyle hisseder ki, bütün vücudu Allah diyor. Mesela şair öyle söylemiş;

"Cümle âzam 'Hak' diyor gönlüm Allah'a döndü."

Bu iddia mı?

Değil. Bir tasavvufî hâleti anlatıyor.

Sonra mesela, "Her eşya Allah diyor diye duyuyorum." diyor.

Bu ne?

Bu da tarikatta bir merhale.

Zaten Kur'ân-ı Kerîm'den biliyoruz ki;

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ

*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahum.*¹⁰

“Her şey Allah’ı zikr-i tesbih ediyor.”

Allahu Teâlâ hazretleri hem de ayet-i kerîmede muzari sigasıyla söylemiş, *yüsebbihu lillâhi. Sebbaha* da var, “Tespîh etti.” diye de var; *yüsebbihu lillahi* diye de var. Yani “Tespîh ediyor, etmekte, etmeye devam ediyor.” diye de var. Sonra başka bir âyette, “Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı zikr-i tespîh etmesin.” diye de var.

Demek ki böyle bir şey var ama Allahu Teâlâ hazretleri *lâ tefkahûne tesbîhahum*. “Siz onların nasıl tespîh çektiğini anlayamazsınız.” diyor.

Tasavvufta, tarikatta insan bir merhaleye geldiği zaman, ağaçtan, taştan, çiçekten, yapraktan, böcekten bu tespîh sesini duyacak hale geliyor. Bir merhale. Çalıştığı zaman, -

¹⁰ 17/İsrâ, 44.

hani buradan Ankara'ya giden insan Bolu'yu, Gerede'yi, Kızılcahamam'ı görür, yol ordan geçiyor. Ama Adapazarı'ndan ayrılmayan insan Kızılcahamam'ı hiç görmez- yürüyen insanların, ilerleyen insanların, ona ne diyorlar tasavvufta, tarikatta? *Seyr, seyr-i sülûk* diyorlar.

Yani insanın bir seyahati mânevî seyahati var, orada hasıl oluyor, kalbi Allah diyor, bütün azası Allah diyor. Bütün zerrâtı, her zeresi Allah Allah Allah diyor. Kalbi Allah Allah diyor. Ben de şahadet ederim ki böylelerini gördüm; hocalarımızdan gördüm ki uyuduğu zaman bile Allah diyor. Horul horul bir taraftan derin uyku uyuyor, horulduyor. Bir taraftan horultusunu duyuyorsunuz bir taraftan da muntazaman tıklar tıklar saatin çalıştığı gibi Allah sesini de duyuyorsunuz. Yani o hale geliyor insan.

Demek ki her nefeste Allah demek mümkün, demek ki o hale geldi mi insan o zaman ona *zıkr-i müdâm* hali derler. Sonra *sultân-ı zikir* derler vücudu istila ettiği, zikir bütün vücudu saltanatı altına aldığı zaman, bütün azasından, bütün hücrelerinden Allah sedası geliyor gibi olur. Bunları söylemek de doğru

değil, bilmeyen insanın anlaması da kolay değil ama, nerden açtık meseleyi; “İmanınızı tazeleyin, *lâ ilâhe illallâh*’ı çok söyleyin.” sözünden açtık.

Niye böyle biraz fazlaca üzerinde durdum?

Beni dinleyen kardeşlerim umumiyetle genç kardeşlerdir. Bizim ülkemizde çok kitap, mecmua çıkıyor, herkes de dinle ilgileniyor. İlgilenenlerin bir kısmı saygılı sevgili yani edep, erkan dairesinde kitapları açıp okuyorlar, bir kısmı da küstah, edepsiz. Bir kitaptan biraz bir şey okudu mu bir yerden bir söz duydu mu hop öbür tarafa ayağa kalkıyor, isyana kalkıyor. Yahu dur bakalım sen daha ilkokulun birinci sınıfındasın, üniversitedeki profesörün işine ne karışırsın? Sen henüz o seviyede değilsin ki doktora yapmış, doçentlik yapmış, profesör olmuş, mütehassıs olmuş bir insanın işine ne karışırsın? “Dünyayı dümdüz görüyorum, kim demiş yuvarlak diye, yuvarlak olsaydı aşağıdaki aşağı düşerdi.” diyor. İlkokul talebesine anlatamazsın, eski çağ insanına anlatamamışlar ama dünya yuvarlak. Onu ilerde ilerlediği zaman insan anlıyor. Ha hakikaten öyleymiş filan diye aşağı-

dakinin neden düşmediğini, niye düz görün-
düğünü filan sonradan anlıyor.

Işık doğru yol boyunca yayılır.

Hayır, dalga halinde yayılıyor onu sonra-
dan anlıyor, deneyler yapıyorlar ondan sonra
anlıyorlar.

Kerameti inkar ediyor. Keramet Kur'ân-ı
Kerîmde, hadîs-i şerîflerde var,
menâkıbnâmelerde var, günümüzdeki haya-
tımızda var, sen nasıl inkar ediyorsun? Bilme-
diğin için inkar ediyorsun. Suudi Arabistan'a
gitmiş, vehhabilerin kendisine göre mezhebi,
kanaatleri var. İbni Temiye'den, şurdan bu-
radan iki üç şey duymuş, tasavvufa çatıyor.

İbni Teymiye bile tasavvufa bütünüyle
çatmıyor, İbni Teymiye şu Bektâşîlik gibi ve-
saire batıl tarikatlar gibi tarikatların bozuk
 taraflarına çatıyor, kendisinin aslında esas
tasavvufa sevgisi, bağlılığı bile var. Adam
yarım öğrenmiş.

Suudi Arabistan'da bizim müezzinlerin
yaptıkları; imam *es-Selâmu aleyküm ve rah-
metullâh, es-Selâmu aleyküm ve rahmetullâh*
dedikten sonra *Allahümme ente's-selâm ve
minke's-selâm* demeleri yok, '*Alâ resûlünâ
salavât* demeleri yok, *Sübhânellâhi ve'l-*

hamdu lillâhi ve lâ ilahe illallâh demeleri yok, *Âyete'l-kürsi* okumaları yok, tespih çekmeleri yok. Adam selam verdikten sonra dönüyor cemaate.

Şimdi o orda onu görüyor, geliyor bizim memlekete ben de bundan sonra farzdan sonra hiç bir şey yapmam.

Bu yapılanlar ne? Bizim yaptıklarımız hata mı?

Değil.

Her birini hadîs-i şerîften senedini, yerini gösteririm, bizim büyüklerimiz cemaat o sevaplı şeyleri kaçırmamasın diye müezzin hatırlatsın diye onu yaptırtmışlar. '*Alâ resûlünâ salavât* dediği zaman salavat getiriyor. Salavat getirmek; bir söze başından salavat getirip başlarsan, sonunda salavat getirip bitirirsen Allah salavatları kabul ediyor.

Arayı?

Arayı da kabul edecek.

Bu tespihlerin hepsi hadîs-i şerîflerde var. Hem de gelmiş yemin etmiş "Vallahi ben bundan sonra tespih çekmem." Canın isterse çek.

Yarım bilgi yarım hoca insanı dinden eder.

Bu tespihlerin aleyhinde bulunanlar var, niye çok tesbih çekiyoruz, ne lüzumu var?

Ne lüzum olduğunu Peygamber Efendimiz daha iyi bilir, biz Peygamber Efendimiz'in yolundan gidiyoruz, onu anlatıyoruz.

Bak, *eksirû min kavli lâ ilâhe illallâh*. dedi burada. *Lâ ilâhe illallâh* sözünü çok söyleyin dedi. Bunun gibi daha 500-600 tane hadîs-i şerîf sana getiririm. İstersen, bıkmazsan 500-600 tanesini okurum. Bilmiyorsan git öğren. Çatma, yani bilmediğin konuda konuşma.

Ama ukala, küstah, çatıyor. O bakımdan kardeşlerimiz bilsinler diye bunu biraz böyle uzunca izah ettim.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılsınlar, Kur'ân-ı Kerîm'e sarılsınlar, tamam. Kur'ân-ı Kerîm'e aykırı, Peygamber Efendimiz'in sünnetine aykırı yola gitmesinler. Orada olan şeyleri inkar etmesinler. Akılları almayabilir.

“Şu hadîs-i şerîfi ben kabul etmiyorum.”

Ama anlayamamışsın ki, kafan biraz kalınca demek ki anlayamamışsın ondan. Ben gayet güzel anlıyorum, bana çok tabii geliyor, hiç kabul edilmeyecek bir tarafı yok. Ya

Arapçan eksik, ya mantığın eksik\ ya o devrin şeylerini düşünemiyorsun bir şeyinde bir eksiklik var, kusur sende.

جَعَلَ اللهُ الْحَسَنَةَ بِعَشْرَةِ أَمْثَالِهَا، الشَّهْرُ بِعَشْرَةِ
أَشْهُرٍ، وَصِيَامُ سِتَّةِ أَيَّامٍ بَعْدَ الشَّهْرِ تَمَامَ السَّنَةِ

*Ce'ale'llâhu'l-hasenete bi-aşri emsâlihâ eş-şehru bi-aşrati eşhurin ve sıyâmu sitteti eyyâmin ba'de'ş-şehri temâme's-seneti.*¹¹

Bu hadîs-i şerîf Sevban radiyallahu anh'den rivâyet edilmiş. Zamanı bu ay değil ama şimdiden bilmekte fayda var.

Şevval ayında altı gün oruç tutulur. Onunla ilgili Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Ce'ale'llâhu'l-hasenete bi-aşri emsâlihâ.
“Yapılan bir iyiliği Allah on misliyle mükafatlandırıyor.”

¹¹ İbn Mâce, "Sıyâm", 33, r. 1715; Dârimî, "Savm", 44, r. 1796; Ahmed b. Hanbel, V, 280, r. 22412; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, III, 239, r. 2874; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IV, 483, r. 8433; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, V, 300, r. 3461; Tahâvî, *Şerhu müşkilil-âsâr*, VI, 125, r. 2349; Taberânî, *Müsnedü'ş-şâmiyyîn*, II, 48, r. 898; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, LIV, 81-82, r. 6616; Gümüşhânevî, *Râmûz*, 271, r. 8.

Kul bir yapıyor Allah on yapmış gibi veriyor.

Şuna benzetebiliriz ki bir işçinin yevmiyesi kaç para?

Beş bin lira.

O işçiyi çalıştırsan elli bin lira versen akşam ne olur?

Adamcağız sevincinden şıkır şıkır oynar. Hoplar zıplar yani, on misli fazla verdin.

Allah bir iyiliğe on misli fazla veriyor.

Sadece on misli mi fazla veriyor?

Hayır, bazen 70 misli, bazen 700 misli fazla verir, bazen de hiç ölçüye sığmayacak kadar fazla verir. Ama en aşağısı *el-hasenetü bi-aşri emsâliha*. “Yapılan iyilik en aşağı on misliyle mükafatlandırılıyor.”

Bu kaideyi böyle söylemiş Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz. Arkasından da izahını şöyle bağlıyor, izah yapıyor.

eş-Şehru bi-aşrati eşhurin. “Bir ay o zaman on aya denk olur.”

Bir ay hangi ay?

Ramazan.

Ramazan’da bir ay oruç tutuyoruz ya, Ramazan’da tutulan bir ay oruç bu sefer iyilik

on misliyle mükafatlandırıldığına göre on aya bedel oluyor. 30 günden on ay 300 gün etti.

Ve sıyâmu sitteti eyyâmin. “Altı günlük oruç ise”, *Ba'de'ş-şehri.* “O oruç ayından sonra.” Yani, ramazandan sonraki de etti altmış gün.

Bu ne eder?

Temâme's-seneti. “Senenin tamamını oruçlu olmuş oluyor insan.”

Allah, ramazanı tutup arkasından *sitte-i şevvâli* tuttuğu zaman bütün seneyi oruç tutmuş gibi sevaplandırıyor. Rabbimiz bahanelerle bize bu bol sevaplar vererek, yani bir işçiye hangi patron elli bin lira vermiş? Bir saat eksik çalıştın, şu kadarını kesiyorum, girerken fabrikaya kartı bastırırsın, hangi saatte girdiğin saatler hesaplanır. Elli misli, elli bin lirayı veren çıkmamıştır hiç. Ama Allah Teâlâ hazretleri genel kaide olarak on misli; daha daha özel, hususî güzel yapmışsa insan daha fazlasını veriyor. Elhamdülillah, çok şükür, ne mutlu bize ki müslümanız, ne mutlu bize ki müslümanız, Allah ne büyük sevaplar veriyor.

جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهْرًا

*Cu'ilet liye'l-ardu mesciden ve tahûran.*¹²

Bu hadîs-i şerîfte de Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“Yeryüzü, toprak benim için mescit ve temizleyici malzeme kılındı.”

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e verilmiş ikramlardan birisi de budur. Bir müslüman olarak biz de onun yolundan giden kimseleriz, bizim için de durum öyledir.

Bizim ümmetimize ne verilmiş oluyor?

Yeryüzü mescittir. Nerede olsa namazımızı kılarız, çimende, toprakta, taşta kılarız.

Elhamdülillah nasip oldu hira dağına çıktık.

Efendimiz nerede oturmuş?

Orda düz masa gibi bir taş var.

Geceleyin püfür püfür esiyor *Allâhuekber* harem-i şerîfe doğru...

Taşın üstünde namaz olur mu?

Olur.

¹² Buhârî, “Teyemmüm”, 1, r. 335; “Salât”, 56, r. 438; Müslim, “Mesâcid”, r. 5; Ebû Dâvud, “Salât”, 24, r. 489; Tirmizî, “Salât”, 236, r. 317; Nesâî, “Gusül”, 26, r. 432; İbn Mâce, “Tahâret”, 90, r. 567; Ahmed b. Hanbel, II, 240, r. 7266.

Toprağın üstünde namaz olur mu?

Olur.

Çimenin üstünde namaz olur mu?

Olur. Her şeyin üstünde elhamdülillah temiz olmak şartıyla olur.

Toprak temizleyicidir, nasıl temizleyicidir?

Bir kere su bulunmadığı yerde teyemmüm abdesti toprakla alınır. İki darp bir niyet elini şöyle vurursun, yüzüne şey [mest] yaparsın ondan sonra kollarını şey [mest] yaparsın, abdestli sayılırsın, gusüllü sayılırsın. Hem abdest yerine geçer hem gusül yerine geçer toprakla şöyle bir elini çarpıp silkeleyip ondan sonra yüzüne ve kollarına sürünce oldu, abdest yerine geçti. Su bulunmadığı, su haki-katen veya hükmen bulunmadığı zamanda toprakla, toprak cinsinden bir şeyle abdest alınabiliyor. Ayrıca toprakla ovuşturmak suretiyle de temizleme şekli vardır, dinimizin bir kolaylığı, büyük bir kolaylık.

Hele Suudi Arabistan gibi çok sıcak yerlerde, suyun kıt bulunduğu yerlerde büyük nimet, kutuplar gibi çok soğuk yerlerde nimet, çeşit çeşit yerlerde çeşit çeşit kolaylıklar. Adam hastadır yatağına bağlıdır, bir yere

gidecek hali yoktur, bir kutu içinde birazcık toprak, taş, tuğla bir şey getirirler teyemmüm abdestini alır, huzur içinde namazını kılar. Elhamdülillah ne büyük nimet, ne büyük kolaylık. Yani dinimizde her şey kolaydır yeter ki insan müslüman olmaya niyet etsin.

Bir hadîs-i şerîf daha okuyup kesiyorum.

جُلَسَاءُ اللَّهِ غَدًا أَهْلُ الْوَرَعِ وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا.

*Cülesâullâhi ğaden ehlu'l-vera'i ve'z-zühdi fi'd-dünyâ.*¹³

“Yarın Allah’ın meclisinde onunla beraber oturacak olanlar dünyada *vera'* ve *zühd* sahibi olan kimselerdir.”

e. Vera Nedir?

İzah edelim;

Cülesâ kelimesi *celîs* kelimesinin çoğuludur. Bir mecliste beraber oturulan kimseye *celîs* derler. Yani o mecliste meclis arkadaşı demek. Meclis dediğimiz büyük millet meclisi gibi değil, toplantı. İki insan bir araya gelse, bir arada otursalar, bir şeyler konuşuyorlar,

¹³ el-İsfehânî, *et-Teğîb*, III, 267, r. 2496; Münâvî, *Feyzü'l-kadîr*, III, 350, r. 3597; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 427, r. 7279.

bunlar birbirlerinin *celîsi* olurlar. Yani beraber oturuyorlar, konuşuyorlar işte *celîs* denir buna, arkadaş demek. Sohbetdaş demek veya oturumdaş diyelim biz yani biraz öyle uydurarak tam yakıştırmaya çalışırsak oturumdaş diyebiliriz eğer gülmezseniz kelimeme. Bir mecliste, bir toplantıda bir arada bulunan insanlara *celîs* derler *cülesâ* gelir çoğulu.

Yarın demek ki Allah'ın bazı has kulları Allahu Teâlâ hazretlerinin huzurunda, onunla oturacaklar, bulunacaklar, onun meclisine girme şerefine erecekler, cemalini görecekler, kelamını dinleyecekler. Yüksek kullar tabi, Allah'ın has kulları öyle, onun harem-i hâsına dahil olacaklar, nice nimetlere erecekler.

Allah cümlemize onlardan eylesin.

Yarın işte o ilahî meclise, o büyük yüksek yere erişmenin bahtiyarları kimlermiş; *Ehlu'l-vera'i ve'z-zühdi fi'd-dünyâ*. "Dünyada *vera'* ve *zühd* sahibi olanlardır."

Vera', "Şüpheli olan şeylerden dahi kaçınıp günaha hiç bulaşmamak." demek. *Ehlu'l-vera'*, "Şüpheli her şeyden kendisini sakındırıp uzakta durup daima garantili, sevaplı iş yapan kimse." demek.

“Canım yani günah olduğu da pek belli değil gelsene!”

“Yoo! Nemelazım ben tehlikeli yere yanaşmam.” diyorsa bir insan işte o *vera'* sahibidir.

Sahabe-i kiram kendi durumlarını anlatıyorlar; “Biz günaha düşmenin korkusundan bir çok helal işleri bile yapmaktan kendimizi çekerdik, uzak dururduk.” diyorlar. İşte *vera'* budur. Yani sahâbe-i kirâmın hali olmuş oluyor. Biz *vera'* sahibi olmuyoruz, takva sahibi de olmuyoruz. Takva, “günahtan uzak durmak” demek. Günahın günah olduğunu bile bile millet yapıyor ve bazısı da o kadar pervasız ki “sen yapmazsan ben yaparım” diyor. “Sen yemezsen haramı ben yerim, sen al bana ver ben yiyeyim.” diyor. Kimisi de böyle diyor. Kimisi de, “Sen şu günahı işle vebalin benim, günahın benim olsun.” diyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de o hususta âyet-i kerîme var;

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ

Ve kâle'l-lezîne keferû li'l-lezîne âmenu't-tebi'û sebîlenâ ve'l-nahmil hatâyâküm.
“Siz bize tabi olun, bizim gösterdiğimiz günahları işleyin, bizim yolumuzdan peşimizden gelin günahlarınız bizim, veballeriniz bizim.” dediklerini Kur'an-ı Kerîm bildiriyor.

Yani Kur'an'ı okusak her şey var, bu devirdeki kâfirler yeni bir şey ortaya getirmemişler, eskilerin söylediklerini tekrar ediyorlar başka bir şey yaptıkları yok, eski kâfirlerden de öyle diyenler olmuş. Siz bize tabi olun, biz sizin günahlarınızı yüklenelim. Diyor ki;

وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ

*Ve mâ hum bi-hâmilîne min hatâyâhum min şey'in.*¹⁴ “Onlar onların hatalarından bir şey yüklenemezler.” Onlar ona uyup da o günahı işleseler onların peşinden gitseler, onlar bir şey yüklenemezler ama o öteki edepsizlere, bize gelin, tabi olun, biz sizin günahlarınızı yükleniriz diyenlere hem kendi günahları olacak.”

¹⁴ 29/Ankebût, 12.

وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ

*Ve eskâlen me'a eskâlihim.*¹⁵ "Daha başka günahlar da yüklenecek." diye bildiriliyor.

Kimisi de böyle yapar. Bu çevreden kâfirlerden, gevşeklerden böyle yapanlar olur.

Onun için Allahu Teâlâ hazretleri o gibi kimselerden -onlara kanmamamız lazım- bizleri korusun, kanmamayı nasip eylesin, milleti de kandırtmasın.

"Böyle yapın vebal varsa benimdir." diyenin hiç hiçbir hakkı ve selahiyeti yoktur. Yani sizin vebalinizden bir şey almaz, uyarsanız siz de günaha girersiniz, ama onun günahı kat kat fazla olur onu öyle söylediğinden dolayı, günahı katmerli olur ama sizden bir şey alamaz, günahı işlediğiniz takdirde siz de vebal altında kalırsınız. O bakımdan hiç o çeşit sözlere kanmayın, o garanti değildir, şeytanî bir şeydir.

إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ
إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

¹⁵ 29/Ankebût, 13.

*İz kâle li'l-insâni'kfur felemmâ kefere kâle innî berîün minke innî ehâfullâhe rabbe'l-âlemîne.*¹⁶

“Şeytan da öyle der kâfir ol, küfür işle, küfür amelini yap der.” *Felemmâ kefere.* “Küfür işledikten sonra kâfir olduktan sonra da o kimseye der ki, *Innî berîün minke.* “Ben senden uzağım, beriyim.” *Innî ehâfullâhe rabbe'l-âlemîne.* “Ben Allah’tan korkarım.” der, sıyrılır çekilir gider.

Hani sen teşvik etmiştin? Cehennemde de birbirleriyle yaka paça kavga edecekler aldatanlarla aldatılanlar. “Siz bizi aldattınız, siz bizi böyle kandırdınız.” diyecek cehennemde ötekiler de birbirleriyle kavga edecekler.

إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقُّ تَخَاصُّمِ أَهْلِ النَّارِ

*Inne zâlike lehakkun tehâsumu ehli'n-nâr.*¹⁷ “Cehennem ehlinin birbirleriyle böyle yaka paça kavgası, düşmanlık etmesi haktır, olacak.” diye bildiriliyor.

¹⁶ 59/Haşr, 16.

¹⁷ 38/Sâd, 64.

Demek ki, onlara uymayacağız, takva sahibi olacağız, takvanın ileri merhalesi olan *vera'* sahibi olacağız. *Vera'* sahibi olacağız ki o yüksek meclise liyakat kesbedebilelim, dâhil olabilelim.

İkincisi de *zühd, ehlü'l-vera'i ve'z-zühdî fî-d-dünya*.

Zühd ne demek?

“Dünyaya metelik vermemek, önem vermemek, dünyayı esas almamak.” Demek.

Ya ne yapmak?

Âhirete önem vermek, âhireti esas almak, âhîret için çalışmak demek, akli fikri âhîretin sevabını kazanmak demek. Nasıl Peygamber Efendimiz “Kış mevsimi ne güzel mevsimdir.” dedi, sevap yönünden incelediyse, bizim de işimizin öyle olması lazım. *Zühd* sahibi olmamız, dünyaya kanmayan insan olmamız lazım. Dünyanın fanî zevklerine, lezzetlerine aldanmamamız icap eder.

Allah hepinizden razı olsun. Dünya ve ahîretin hayırlarına cümlemizi, cümlenizi nail eylesin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin. O yüksek kulların katıldığı o meclislere bizi de böylece dâhil eylesin.

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-Fâtiha.

SORULAR - CEVAPLAR

Soru: Rotari ve rotaryan ne demektir? Bunlar bazı sosyal faaliyetlerde bulunuyorlar, aşı kampanyaları vesaireler yapıyorlar diyor.

Cevap: Rotari ve rotaryan sanayi erbabının yani fabrika vesair gibi şeylerin sahibi, atölye gibi şeylerin sahibi olan insanların bir araya gelerek yabancı ülkelerde kurmuş oldukları bir kulüp gibi bir şeydir. Bunlar daha ziyade sanayici kimseler oluyorlar. Ondan sonra bunlara benzer lions kulüpleri var, kadınlar arasında lionesler var, çocuklar gençler arasında leolar kulübü var. Mason kulübü var. Onlar gibi bir kulüp bu. Merkezi yurt dışında. Şimdi kanunla serbestleştirdi Türkiye’de de bu kulübün şubeleri açılıyor.

Eskiden yurt dışından bir derneğe üye olmak bakanlar kurulunun müzadesesi ile filandı. Şimdi ortak pazara girmenin bir hazırlığı olarak bütün bu çeşit derneklere girmek de serbest bırakıldı. Bunlar eskiden suçtu, şimdi serbest hale geldi. O derneğin tüzüklerine uygun olarak hareket etmek zorunda kişiler burada şey yaptıkları zaman. Tabi bunlar sanayinin gelişmiş olduğu şehirlerde teşkilat-

lanmış durumda; Adana, Bursa gibi, belki bizim bu Adapazarı'nda filan da bilmiyorum var mıdır yok mudur şubesi ama her yerde teşkilatlanıyorlar. Bu derneğe mensup olan kimseye de roteryan deniliyor, yani o derneğe mensup kimse manasına, mason derneğine mensup olana farmason denildiği gibi filan bir şey oluyor.

Bazı kampanyalar yapıyorlar diyor kardeşimiz, yaparlar. Maksat reklam ve propagandadır. Bugün dünya reklam ve propaganda üzerinde dönüyor. Her türlü şeyi yaparlar. Komünistler de şirin görünmek için çok şeyler yaptılar ama fırsat ellerine geçtiği zaman nasıl insanların boğazına tel dolayıp da şey yaptığını sonradan gördük.

Ben şahsen yabancı isimli her şeye muhalifim. Kendimizin kardeşliğimiz, birliğimiz, beraberliğimiz, derneklerimiz, vakıflarımız, hayrât u hasenâtımız yeter de artar bile. Bu dış ülkelerin sosyal dernekleri arkasında o ülkelerin zengin imkanları, paraları pulları vardır. Bunlara geniş selahiyetler verildiği zaman memleketleri istila ederler, avuçları içine alırlar, insanları da organize de ederler, istenmeyen güçler oluşur. Bunu ilgililerin

bilmesi lazım, Şimdi onu Şey yapmıyorlar [engellemiyorlar] teşvik ediyorlar ve onlar da Şu anda kültürel güzel çalıŐmalar yapıyorlar ama başka ülkelerde ne yaptığına dair gazetelerde çeşit çeşit yayınlar var, onlara oradaki ikazlara dikkat etmek gerekir.

Allah hepinizden razı olsun, dünya ve âhiretin hayırlarına cmlenizi cümlemizi nail eylesin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin. O yüksek kulların katıldığı o meclislere bizi de böylece dahil eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sreti'l-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
9 Rebu'l-Evvel 1408 / 31.10.1987

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaŐmak için tıklayınız.](#)

